

következményeit lezárja és helyreállítja az eredeti állapotot – ebben részt vehetünk, hivatalosak vagyunk.

Ismerjük talán, ahogyan az egér odaszól az elefánt barátjának a pallóhídon áthaladva: Halod hogyan dübörgünk? Nélküle semmire, Vele azonban mindenre képesek lehetünk, - de nem mi dübörgünk... ..

Világos... .. Világos?

Tanúságtétel: Mark Twain (1835-1910)

A főként ifjúsági regényeiről ismert amerikai író egyszer ezt mondta:

„A legtöbb embert azok a bibliai szakaszok aggasztják, amelyeket nem értenek. Engem egyre inkább azok, amelyeket megértettem.”

KIRÁLY IGNÁCZ

HELYTÁLLÁS

Evangéliumi esemény hangoljon rá a címben jelölt témára: a „próbaútról” visszatérő tanítványok fáradtan, de sikerélményekkel telten térnek vissza a Mesterhez. Küldve voltak, vállalták, teljesítették és jóleső fáradságukra reagál Jézus: pihenjete. (Márk 6,30-).

A helytállás kitartó küzdelem jelent, a nehézségek ellenére is folytatását annak, amit vállaltam. Emlékszem, Dombi Ferenc atya rávett néhányunkat egyházi „adószedésre”, Halásztelken. Elsődleges cél nem a pénzbevétel, hanem az emberek megszólítása volt. Minden porcikám borzongott az ötlettől, de a valahova tartozás kötelez, vállaltam. Néhány elutasító, ellenséges hozzá állástól eltekintve az emberek szóba álltak a gimnazista suhancsal. Jó, ebben az is benne volt, hogy legtöbben ismertek és nem feltétlenül betyárságaimról csupán. Sikerélményeim voltak, hogy valamit teljesíthettem, helytállhattam.

1./ Helyemen. A magát helyén tudó ember kevésbé helytelenkedik. Kevésbé tesz olyat, ami nem illik őhöz és az ő elveihez. Sajnos nem születünk bele a földi életünk életre szóló helyébe. Köztudottan jó szülőktől is születhet elkutyuló gyermek. Lehet, hogy nem csak sajnos? Néha jó is, ha nem születünk bele. Egy zilált, életidegen házasságból születni az életbe, a kimenekülésre indítja a jobbra hivatott felnőv

gyermeket. A bojtorjánról lehetetlen fügét szüretelni? A növényre érvényes, az emberre nem.

Adatott az, amikor, ahova, ahogyan születtünk. Felelősségsökkenés szándékával halljuk a genetikai adottságokat, a kikerülhetetlennek látszó sorsokat felemlető magyarázkodásokat. A legkatolikusabb francia írók egyike, Claudel írja: „A kereszthez vagyok kötve, de a kereszt nincs kötve semmihez.” (Selyemcipő). Mintha nem kapnánk semmi lehetőséget arra, hogy fix ponthoz köthessük az életünket. Mintha ladikban, mentőmellényben, vagy akár fenntartó fakesztbe kapaszkodva hányódnánk az élet tengerén. Alap szinten tényleg így is van. Sodrás visz. Családi, társadalmi, politikai. Kortárs csoportbeli, vallási, civil mozgalmi. Vagy egyszerűen belefárad az ember a szüntelen úzásba, akár abba, hogy valami uszadék halmazból magának emeljen ki valamit. Akár, hogy partra evickéljen kerülgetve az oda úzást gátló sok mindent. Az árral szemben úzást már nem is említem.

Választhatok. No, nem a mindentől valamit. Nem. Valamik közül valamit. A szabadságot abszolútnak álmodók jó, ha belátják a tény: szabadon választunk nagyon is behatárolt lehetőségek közül. A mai világban nem könnyű belátni, hogy nem csúcsérték a szabadság, hanem csúcs felelősség. Magamról azt mondom: én az emberiség magyarul beszélő jézusi tájékozódású keresztény kultúrájához tartozom. Azért is, mert ebbe születtem, azért is, mert felnövekedvén az ide tartozást választottam. Az adott alapra nekem kellett felépítenem az én kisbajos életemet. Az építkezés alatt is vigyázva, hogy a lényegesen emberi ki ne felejtődjön: „Soha ki ne fogyjon kezedből az emberbarátság melege!” (Sinkovits Imre).

2./ Állni. No, nem statikus állapotról van itt szó. Aktivitásról. Vagy az talán nem erős aktivitás, ha az ár sodrása ellenére megállunk a lábunkon? Vagy az nem kemény aktivitás, mikor ebben a sodró, elragadni akaró erőterben a magunk személyes lépéseit tesszük? Nyelvédanyánk gazdagságából most csak a megáll és kiáll fogalmát nézem. Megállni igyekszem szeretteim, testvérbarátaim előtt és Jézusunk előtt. Vagyis mindenki előtt, aki fontos nekem. Lehetek, ha nem vigyázok, homo peregrinator (kóborló, vándorló), csángáló, aki elbóklássza életét a legelőn, mintegy rideg marhatartású életformában. Ennél talán többre hivatott az ember. Például arra, hogy amit értéknek tart, azért kiálljon. Azt képviselje, ismertesse, védje, fejlessze. „Emlékező tanukká és emlékeztető tolmáccsá kell lennünk.” (Merza József). Kellenek a biztatások. Kellenek az óvó figyelmeztetések is: „Aki áll, az vigyázzon, hogy el ne essék!” (Szt. Pál).

3./ Veszélyeztetettségeink. Tudom, a helytállás értékét és nehézségét éppen az adja, hogy ellen erőnkben élünk. Az emberhez az a méltó, ha nem kimenekülni akar a kihívásokból, hanem megoldani igyekszik

azokat. Még akkor is így van, mikor belátom, hogy ehhez rendszeres erőforrásokra, pihenésre és „közérzetjavító intézkedésekre” van szükség (Miklovicz L.). Itt az aránytévesztés lehet bűnre vezető alkalom.

„**Szunnyatagság**” veszélye (Sütő A.) .Ez, az éberség lankadása. Még nem alvás, de már olyan helytállás helyetti jelenlét, melyben a szellem, a lélek már nincs ott: „kinézek a fejemből”, ahogy a közbeszéd mondja. Ismerjük a sorkatonák régi szövegét: aki megáll, az le is ül; aki leül, az le is fekszik; aki lefekszik, az el is alszik. Kész. A végig aludt életért kár volt megszületni. Akkor is, ha a régi latin bölcsesség szerint: Qui dormit, non peccavit! (Ki alszik, nem vétkezik). Szunnyatagon követjük el a mulasztásos bűneink nagy részét. Elmulasztódnak a jótettek. Amit elhalasztok, az el is hal. Ébresztő órát, mobilt használnak az időben felkelni nem tudók, de felkelni akarók. Van más csilingelő jelző rendszerünk is. „Figyelő szemek erőt sugároznak felénk az elkutyulás ellen” (Bulányi Gyb.). Ami fontos, ahhoz fel kell kelni, időben. Az Isten Országa ott van már közel, ahol a munkahelyre, iskolába érés miatti csilingelések mellet egyre jelentősebbek a jótettek miatti csilingelések.

Ingatagság. Mint az operett szövegben: „Az asszony ingatag, úgy hajlik, mint a nád...”. Csak kibővítve: mindenki ingatag. Ez még nem bűn. Ez már bűnre vezető alkalom. Helytállásaink finomhangolású kísértései a „diszkrét gesztusok” (Czakó G.). Melyekben az élhetőbb életért engedményeket teszünk. Mikor felfüggesztem helytállásomat egy kis „vargababúért”, egy kis csintalanságért. Ebből születtek a megbízható párttagok a kommunizmusban. Diszkrét rugalmasság azért, hogy szuper állások betöltése lehetővé váljon, nem csak Moszkvában. Vagy ez már több, mint csintalanság? Az akkori közbeszédben másként mondták: hülye az, aki nem így tesz! Jó tudatosítani, hogy van mikor egy szem tömjén is árulás Nero császár idejében a keresztények választási lehetősége a tömjénsem, vagy halál. Minden kimagyarázó, elkenően értékelő, vagy értékítélettel elítélt fogalmunk az értékszemléletünk szerint tehető mérlegre. Lelke rajta, mondjuk. Lelke a mérlegen. Jaj, csak könnyűnek ne találtassak! „Visszhangtalan citerásoknak és köldöknéző széplelkeknek megkegyelmez a világ”- írja Sütő András, miután a kommunista erőszak kiverte a szemét. Van taktikai óvatosság is. A gondolkodó és megfontolt emberek helyezkedő sajátossága. Ezt látom Illyésnél, aki 56 után így biztatja Sinkovits Imrét: „A maradék tisztesség megőrzése mellett életben kell maradnunk.” Ezt olvasom a református püspöknél, Ravasz Lászlónál (1948): „Inkább okos voltam, mint hős.”

Helytállás. Csak azért is. Mégis. Mindezek ellenére is. A „százanyi” jézusi ígéretéért is. Ha már egyszer

megadatott, hogy kincset találtunk és erre építkeztünk. Akkor is, ha ez a mai világ másabb, mint fiatal korunkban. „Hogy jó földbe került a vetés, az nem kérdés, de hogy áttelel-e, ezért legyünk gondban”(Sinkovits I.). A köröttem hullámzó életben is meg kell találnom a magam helytállásainak teendőt. „Azt élet 60 évesen fensíks, se föl, se le, csakis előre a lényeg iránt” (Illyés).

BULÁNYI GYÖRGY

KARÁCSONY 1957 - BEN

(Megjelent 40 évvel ezelőtt a Mustármag c. szamizdatban, melynek szerkesztőjét és gépelőjét (K. Berci és Éva néni) e szamizdat okán 1961-ben börtönre ítélték; nyomtatásban most jelenik meg első ízben)

.....Karácsony ünnepének vigiliás miséje belezengi az éjszakába:

.....Ma meglátjátok, hogy el fog jönni
.....az Úr megszabadítani minket,
.....és reggelre meglátjátok Őt dicsőségben.

.....Ez az éj a jóakarát éjszakája. Jóakarát volt, hogy az Atya elküldte a Gyermeket az éjszakába. Jóakarát, hogy a Fiú elvállalta az éjszakát. Jóakarát indította az angyalokat is égi zenéjükkel széppé tenni azt. Jóakarát a pásztorokat, hogy az éj közepén felkerekedjenek újszülöttet látni. A tömény, sűrített jóakarát éjszakája volt ama betlehemi.

.....S az azóta eltelt sok karácsonyi éjszaka is mind a jóakarát éjszakája volt. S egészen biztosan az ez a mostani is. Ma éjszaka is száz és százmilliók kerítik elő lelkük zugából azt, ami bennük a legtöbbet ér: magunkról megfélemedezni, másokért lenni, adni, örömet szerezni. Azaz legalább egy kicsit közelébe kerülni e karácsonyjé Gyermekének magatartásához. A Gyermekhez, aki felcserélte az időtlen lét megfoghatatlan harmóniáját az istálló minden jelenvaló és rákövetkező nyomorúságával. Reá emlékezünk: